

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2022- 2025 (skrajne daty)
Rok akademicki 2022/2023

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Nauka o komunikowaniu
Kod przedmiotu*	IC3/45
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil	profil ogólnoakademicki
Forma studiów	studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok pierwszy, semestr pierwszy
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kierunkowy z zakresu języka i komunikacji
Język wykładowy	język polski
Koordinator	dr hab. Urszula Gajewska, prof. UR (członkini Zespołu Programowego kierunku studiów DiKS)
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. prof. UR Bożena Taras (autorka programu), pracownicy Zakładu Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
1	20	30							5

1.2. SPOSÓB REALIZACJI ZAJĘĆ:

X – zajęcia w formie tradycyjnej

X – zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzone są w formie zdalnej, jeśli wynika to z aktualnie obowiązujących przepisów).

1.3 FORMA ZALICZENIA PRZEDMIOTU (Z TOKU):

ćwiczenia – zaliczenie z oceną;

wykład – egzamin.

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza, umiejętności i kompetencje w zakresie znajomości kształcenia językowo-kulturowego i komunikacyjnego zgodne z wymogami minimum programowego dla szkoły średniej.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1.	Ukazanie studentom najważniejszych zjawisk komunikacyjnych i ich związków z językiem i kulturą.
C2.	Omówienie podstawowych zagadnień teorii komunikacji (terminologia, elementy procesu komunikacji).
C3.	Uświadomienie studentom funkcji kompetencji komunikacyjnej w aktach komunikacji.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (EFEKT UCZENIA SIĘ)	TREŚĆ EFEKTU UCZENIA SIĘ ZDEFINIOWANEGO DLA PRZEDMIOTU	ODNIESIENIE DO EFEKTÓW KIERUNKOWYCH ¹
EK_01	Student/ka rozróżnia rodzaje kompetencji niezbędne do skutecznego komunikowania się.	K_Wo4, K_Wo7, K_Wo8
EK_02	Student/ka opisuje mechanizmy procesu komunikacji.	K_Wo1, K_Wo2
EK_03	Student/ka analizuje warunki fortunnej komunikacji w zależności od przyjętych celów i użytych środków komunikacyjnych; poddaje krytycznemu oglądowi zjawiska współczesnej komunikacji; rozumie potrzebę ciągłego poszerzania wiedzy.	K_Uo9
EK_04	Student/ka dąży do osiągnięcia celu komunikacyjnego w różnych sytuacjach użycia języka.	K_Ko3

3.3 Treści programowe*

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Wprowadzenie do problematyki komunikowania.
Ustalenia terminologiczne – etymologia i semantyka pojęć: <i>komunikowanie, komunikowanie się, komunikacja</i> .
Podstawowe pojęcia (definicja, struktura, determinanty): środki i formy komunikowania; język jako system komunikacji; systemy znaków: indeksy, ikony, symbole; język mówiony, język pisany; komunikacja werbalna.
Akt komunikacji a akt mowy: bezpośredni i pośredni; fortunność; uwarunkowania (kulturowe,

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

społeczne); bariery; etykieta (grzeczność) językowa; funkcje.
Podstawowe terminy aktu komunikacji międzyludzkiej: proces komunikacji, akt nadawczy, akt odbiorczy, konsytuacja (sytuacja), uczestnicy (interlokutorzy: nadawca, odbiorca), intencje, kompetencje, cele, konwencje, komunikat, kodowanie, strategie.
Modele aktu komunikacyjnego.
Samokształcenie – samodzielne studiowanie literatury poszerzającej zakres materiału prezentowanego na wykładzie i przygotowanie prac pisemnych: 1. Omów etymologię (pochodzenie) oraz znaczenie słów <i>komunikowanie</i> , <i>komunikowanie się</i> , <i>komunikacja</i> na podstawie słowników językowych: <i>Wielkiego słownika języka polskiego</i> (www.wsjp.pl) i <i>Słownika języka polskiego PWN</i> (sjp.pwn.pl) 2. Czy typologia rozmowy, przedstawiona w artykule „ <i>Słowo do słowa, zrobi się rozmowa</i> ”, czyli kilka spostrzeżeń na temat rozmowy, wymaga dziś zmian? Uzasadnij.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Program zajęć, lektury i warunki zaliczenia. Ogólna charakterystyka przedmiotu (cele i zadania).
Podstawowe elementy aktu komunikacji: konsytuacja, układ nadawczo-odbiorczy.
Komunikacja w Internecie: cechy komunikacji elektronicznej na przykładzie komunikacji typu e-mail.
Grzeczność w komunikacji językowej.
Poprawność polityczna.
Perswazja i manipulacja w komunikacji publicznej: środki językowe i pozajęzykowe stosowane w walce politycznej.
Agresywne akty komunikacji w przestrzeni społecznej i kulturowej: wulgaryzacja wypowiedzi.
Uczestnictwo w wydarzeniach komunikacyjnych (np. wykład, odczyt, debata, symposium, sesja).

*ozn. związek z badaniami prowadzonymi w IPD

3.4 METODY DYDAKTYCZNE

Np.: Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, metody kształcenia na odległość

Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, metoda projektów (projekt badawczy, wdrożeniowy, praktyczny), praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja), gry dydaktyczne, metody kształcenia na odległość

Laboratorium: wykonywanie doświadczeń, projektowanie doświadczeń

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, wykład z elementami dyskusji.

Samokształcenie: analiza i interpretacja tekstów źródłowych oraz zebranych materiałów, analiza przypadków, praca pisemna.

Ćwiczenia: analiza i interpretacja tekstów źródłowych oraz zebranych materiałów, analiza przypadków, praca w grupach, prezentacja multimedialna, dyskusja.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

SYMBOL EFEKTU	METODY OCENY EFEKTÓW UCZENIA SIĘ (NP.: KOŁOKWIUM, EGZAMIN USTNY, EGZAMIN PISEMNY, PROJEKT, SPRAWOZDANIE, OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ)	FORMA ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH (W, ĆW, ...)
EK_01, EK_02, EK_03, EK_04	<u>Egzamin</u> : obecność na wykładach i stopień komunikatywności między wykładowcą a studentem; ocena podsumowująca (końcowa) – egzamin ustny (+ oceny cząstkowe przygotowanych prac).	WYKŁAD SAMOKSZTAŁCENIE
EK_01, EK_02, EK_03, EK_04	<u>Ćwiczenia</u> : obecność na zajęciach, obserwacja w trakcie zajęć, ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen cząstkowych/ ocen bieżących zadań: wypowiedzi, ustnych i pisemnych analiz tekstów, pracy w grupach, głosu w dyskusji, rozwiązywania ćwiczeń, przygotowanych projektów / prezentacji.	ĆWICZENIA

4.2 WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU (KRYTERIA OCENIANIA)

Na ocenę 2	Na ocenę 3	Na ocenę 4	Na ocenę 5
Student/ka nie rozróżnia rodzajów kompetencji w procesie komunikowania.	Student/ka wybiórczo rozróżnia rodzaje kompetencji w procesie komunikowania.	Student/ka rozróżnia większość rodzajów kompetencji w procesie komunikowania.	Student/ka rozróżnia wszystkie rodzaje kompetencji w procesie komunikowania.
Student/ka nie analizuje etapów w procesie komunikowania.	Student/ka wybiórczo analizuje etapy w procesie komunikowania.	Student/ka analizuje większość etapów w procesie komunikowania.	Student/ka analizuje wszystkie etapy w procesie komunikowania.
Student/ka nie dobiera odpowiednich środków komunikacyjnych do danej sytuacji.	Student/ka wybiórczo dobiera odpowiednie środki komunikacyjne do danej sytuacji.	Student/ka w większości przypadków dobiera odpowiednie środki komunikacyjne do danej sytuacji.	Student/ka we wszystkich przypadkach dobiera odpowiednie środki komunikacyjne do danej sytuacji.

Student/ka nie weryfikuje zjawisk we współczesnej komunikacji pod względem stopnia ich komunikatywności.	Student/ka w niewielkim stopniu weryfikuje zjawiska we współczesnej komunikacji pod względem stopnia ich komunikatywności.	Student/ka w większości przypadków prawidłowo weryfikuje zjawiska we współczesnej komunikacji pod względem stopnia ich komunikatywności.	Student/ka we wszystkich przypadkach prawidłowo weryfikuje zjawiska we współczesnej komunikacji pod względem stopnia ich komunikatywności.
Student/ka nie troszczy się o zależność między znakami komunikacji a jej celami.	Student/ka w nikłym stopniu troszczy się o zależność między znakami komunikacji a jej celami.	Student/ka w większości przypadków troszczy się o zależność między znakami komunikacji a jej celami.	Student/ka we wszystkich przypadkach troszczy się o zależność między znakami komunikacji a jej celami.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	50
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	10
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, zaliczenia, egzaminu, napisanie referatu itp.)	65
SUMA GODZIN	125
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	5

* NALEŻY UWZGLĘDNIĆ, ŻE 1 PKT ECTS ODPOWIADA 25-30 GODZIN CAŁKOWITEGO NAKŁADU PRACY STUDENTA.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

WYMIAR GODZINOWY	NIE DOTYCZY
ZASADY I FORMY ODBYWANIA PRAKTYK	NIE DOTYCZY

7. LITERATURA

LITERATURA PODSTAWOWA: Bartmiński Jerzy, Majer-Baranowska Urszula (red.), 2005, <i>Bariery i pomosty w komunikacji językowej Polaków</i> , Lublin. [Stanisław Grabias, <i>Interakcja językowa i jej uwarunkowania</i> ,
---

s. 19-44; Krystyna Skarżyńska, *Bariery komunikacji: indywidualne, grupowe, społeczne*, s. 45-67]

Grzegorz Renata, 1991, *Problem funkcji języka i tekstu w świetle teorii aktów mowy*, [w:] *Język a Kultura*, t. 4: *Funkcje języka i wypowiedzi*, Wrocław, s. 11-28.

Marcjanik Małgorzata, 2007, *Grzeczność w komunikacji językowej*, Warszawa.

Pisarek Walery, 2009, *Podstawy nauki o komunikowaniu*, Kraków. [Rozdziały: 1. *Podstawowe pojęcia*, 2. *Znaki*, 3. *Kompetencje komunikacyjne*, 4. *Media*, 8. *Funkcje komunikowania*, s. 17-85 i 156-163]

Przybylska Renata, 2003, *Wstęp do nauki o języku polskim*, Kraków. [Rozdz. 1. *Komunikacja językowa*, s. 9-38]

Taras Bożena, 2003, „*Słowo do słowa, zrobi się rozmowa*”, czyli kilka spostrzeżeń na temat rozmowy, [w:] *Porozmawiajmy o rozmowie. Lingwistyczne aspekty dialogu*, red. Małgorzata Kita, Jan Grzenia, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 35-45, [online] www.sbc.org.pl [PDF].

Taras Bożena, 2014, *Umiejętności językowe studentów rzeszowskiej polonistyki*, [w:] *Kultura mówienia dawniej i dziś*, red. Małgorzata Kułakowska, Agnieszka Myszk, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, s. 165-175.

Słowniki językowe: *Wielki słownik języka polskiego* (www.wsjp.pl) i *Słownik języka polskiego PWN* (sjp.pwn.pl)

Literatura uzupełniająca

Bakuła Kordian, 2010, *Mówione ≈ pisane: komunikacja, język, tekst*, Wrocław.

Bańko Mirosław (red.), 2006, *Polszczyzna na co dzień*, Warszawa. [Rozdz. 2. Dorota Zdunkiewicz-Jedynak, *ABC stylistyki: Estetyka wypowiedzi, Etyka komunikacji językowej*, s. 33-43; Rozdz. 4. Elżbieta Wierzbicka-Piotrowska, *Funkcje wypowiedzi*, s. 177-179, *Maksymy konwersacyjne*, s. 183-185, *Manipulacja językowa*, s. 185-186, *Perswazja*, s. 197-200; Rozdz. 5. Małgorzata Marcjanik, *ABC grzeczności językowej*, s. 231-310]

Baylon Christian, Mignot Xavier, 2008, *Komunikacja*, Kraków.

Bugański Marian, 2006, *Język w komunikowaniu*, Warszawa.

Dąbrowska Marta, 2000, *Język e-maila jako hybryda mowy i pisma*, [w:] *Język a komunikacja 1. Język trzeciego tysiąclecia*, (red.) Grzegorz Szpila, Kraków, s. 95-111.

Dąbrowska Marta, 2002, *Cechy komunikacji elektronicznej*, [w:] *Język a komunikacja 1. Język trzeciego tysiąclecia*, (red.) Grzegorz Szpila, Kraków, s. 151-160.

Fiske John, 2003, *Wprowadzenie do badań nad komunikowaniem*, Wrocław.

Grabias Stanisław, 1994, *Język w zachowaniach społecznych*, Lublin.

Habrajska Grażyna (red.), 2001, *Język w komunikacji*, t. I, II, III, Łódź.

Kamińska-Szmaj Irena i in. (red.), 2006, *Język a komunikacja 12. Oblicza komunikacji 1: Perspektywy badań nad tekstem, dyskursem i komunikacją*, Kraków.

Kamińska-Szmaj Irena, 2007, *Agresja językowa w życiu publicznym. Leksykon inwektyw politycznych 1918-2000*, Wrocław.

Karwat Marek, 2007, *O złośliwej dyskredytacji. Manipulowanie wizerunkiem przeciwnika*, Warszawa.

Kita Małgorzata, 2014, *Szkic o dyskursie nienawiści*, w: *Język nasz ojczysty. Zbiór studiów*, red. Bożena Taras, Rzeszów, s. 150-167.

Krauz Maria, Ożóg Kazimierz (red.), 2013, *Kultura zachowań językowych Polaków. Materiały z VIII Forum Kultury Słowa. Rzeszów, 20-22 października 2011*, Rzeszów. [Panel dyskusyjny: *Poprawność polityczna a potrzeba wyrazistości w komunikowaniu się*, s. 223-250]

- Krzyżanowski Piotr, Nowak Paweł (red.), 2004, *Manipulacja w języku*, Lublin.
- Muszyński Zbysław, 2000, *Komunikacja i znaczenie. Semantyczny aspekt komunikacji*, Lublin.
- Ożóg Kazimierz, 2007, *Polszczyzna przelomu XX i XXI wieku. Wybrane zagadnienia*, Rzeszów.
- Stewart John (red.), 2002, *Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi*, Warszawa [cz. 1. Podstawy, s. 24-157; cz. 5. Ponad podziałami, s. 490-578].
- Szpila Grzegorz (red.), 2000, *Język a komunikacja 1. Język trzeciego tysiąclecia*, Kraków.
- Taras Bożena, 2006, *Ku stylowi wysokiego konwersacji (na przykładzie audycji radiowej „Lista ważnych pytań”)*, [w:] *Style konwersacyjne*, red. Bożena Witosz, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 170-180.
- Taras Bożena, 2013, *Agresja. Studium semantyczno-pragmatyczne*, Rzeszów. [rozdz. 7. Akty agresji a tabu komunikacyjne. Granice poprawności politycznej, s. 177-201; rozdz. 8. Kłamstwo, manipulacja, wulgaryzacja. Komunikacyjne strategie agresji, s. 202-262]
- Taras Bożena, 2017, *Socjolekt rzeszowskich studentów – tradycja międzypokoleniowa czy efemeryczna ekspresywność?*, „Słowo. Studia językoznawcze”, nr 8, s. 247–255.
- Taras Bożena (red.), 2014, *Język nasz ojczysty. Zbiór studiów*, Rzeszów.
- Taras Bożena (red.), 2018, *Język nasz ojczysty w kontaktach międzyludzkich*, Rzeszów.
- Taras Bożena, Kochmańska Wioletta (red.), 2016, *Język nasz ojczysty w sferze życia rodzinnego*, Rzeszów.
- Taras Bożena, Kochmańska Wioletta, Krauz Maria (red.), 2020, *Język nasz ojczysty – prawda, dobro, piękno*, Rzeszów.
- ŻYDEK-BEDNARCZUK URSZULA, 2005, *WPROWADZENIE DO LINGWISTYCZNEJ ANALIZY TEKSTU*, KRAKÓW. [ROZDZ. 1. WPROWADZENIE DO TEORII KOMUNIKACJI, S. 9-47]

AKCEPTACJA KIEROWNIKA JEDNOSTKI LUB OSOBY UPOWAŻNIONEJ